

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/27/2023
Identifikačné číslo spisu:	8720202657
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8720202657.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne A. J., narodenej XX. Q. XXXX, V., Y. X, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Slovenská sporiteľňa a. s., Bratislava, Tomášikova 48, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s. r. o., Košice, Bočná 10, IČO: 36 863 017, o určenie, že zmluva o úvere je bezúročná a bez poplatkov s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 21Csp/69/2020, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. mája 2022 sp. zn. 19CoSp/50/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. mája 2022 sp. zn. 19CoCsp/50/2021 ako aj rozsudok Okresného súdu Poprad z 03. júna 2021, č. k. 21Csp/69/2020-79 z r u š u j e a v e c v r a c i a okresnému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) z 03. júna 2021, č. k. 21Csp/69/2020-79, ktorým určil, že Zmluva o splátkovom úvere č. 049272822 zo dňa 12. júla 2010 (ďalej aj „zmluva o splátkovom úvere“), uzavretá medzi účastníkmi zmluvy, je bezúročná a bez poplatkov, s upresnením odvolacieho súdu, že úver podľa Zmluvy o splátkovom úvere č. 049272822 zo dňa 12. júla 2010 je bezúročný a bez poplatkov (výrok I.), procesným stranám náhradu trov konania nepriznal (výrok II.).

1.1 Súd prvej inštancie vec posúdil právne podľa ustanovení § 52 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 497 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“), § 1 ods. 2, § 9 ods. 2, § 11 ods. 1, 2, 4 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“). Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobkyňa uzavrela so Slovenskou sporiteľňou a. s. Zmluvu o splátkovom úvere, predmetom ktorej bolo poskytnutie splátkového úveru vo výške 4 000 eur, pričom túto zmluvu posúdil ako spotrebiteľskú. Vo vzťahu k sume úveru a nákladov uviedol, že žalobkyňa mala zaplatiť po prepočte súdom 9 257,47 eura, teda o 308,76 eura viac ako v

skutočnosti bolo žalovanou prezentované v zmluve. Prvoinštančný súd konštatoval, že zmluva o splátkovom úvere neobsahovala sumu, ktorú by v konečnom dôsledku mal spotrebiteľ zaplatiť, pričom zdôraznil, že spotrebiteľ by nemal byť zavádzaný problematickými údajmi, z ktorých nie je schopný vyvodiť, aké bude skutočné navýšenie sumy, reálne mu poskytnutej. Poukázal na ustanovenie § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, podľa ktorého zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, pričom v zmluve absentoval vzorec na výpočet RPMN v čase uzavretia zmluvy. Súd prvej inštancie uzavrel, že zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje obligatórnu náležitosť, preto žalobe o určenie, že predmetný úver je bezúročný a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch vyhovel, pričom zdôraznil, že pre vyhodnotenie úveru ako bezúročného a bez poplatkov postačuje absencia čísel len jednej z náležitostí vymedzených v ust. § 11 ods. 1 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z. O trovách konania rozhodol podľa § 251 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

2. Odvolací súd postupom podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny s upresnením, že úver podľa Zmluvy o splátkovom úvere č. 049272822 zo dňa 12. júla 2010 je bezúročný a bez poplatkov s poukazom na to, že úmyslom žalobkyne ako spotrebiteľky, bolo chrániť sa pred neoprávnenými nárokmi vyplývajúcimi z uvedenej úverovej zmluvy. Odvolací súd poukázal na správny záver súdu prvej inštancie, že v danom prípade ide o úver bezúročný a bez poplatkov, pretože zmluva o úvere neobsahuje správnu celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľka zaplatiť a rovnako na predpoklady použité na výpočet RPMN (§ 9 ods. 2 písm. j) zákona o spotrebiteľských úveroch), pričom ide o jeden z najdôležitejších údajov pre spotrebiteľa, pretože zohľadňuje všetky náklady, ktoré musí spotrebiteľ za úver uhradiť, a preto je najlepším indikátorom posúdenia výhodnosti, či nevýhodnosti úveru. O trovách odvolacieho odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z dôvodov uvedených v ustanoveniach § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalovaná v prvom rade namietala, že súdy nižších inštancií sa vôbec nevyrovnali s jej argumentmi v konaní, boli súdmi ignorované, neboli nimi nijako relevantne spochybnené ani vyvrátené, nezaznel žiaden vecný dôvod, pre ktorý by nemali byť správne. Mala za to, že v tomto konkrétnom prípade dosiahla arbitrárnosť doterajších rozsudkov vo veci samej takú intenzitu, že jej porušené právo je „hodné“ poskytnutia dovolacej ochrany. Žalovaná uviedla, že uvedené argumenty mali absolútne zásadný význam pre posúdenie otázky správnosti zmluvných náležitostí o celkovej čiastke, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť, a o RPMN. Boli reflexiou správnej aplikácie zákona č. 129/2010 Z. z. a stotožnením sa s nimi by súdy nevyhnutne museli dospieť k záveru o správnosti dotknutých zmluvných údajov. Žalovaná mala za to, že absencia riadnej odpovede na jej zásadné námietky zo strany súdov oboch nižších inštancií predstavuje zásah do jej zaručeného práva na spravodlivé súdne konanie.

3.2. Dovolanie podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, pri ktorej riešení sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, konkrétne či vyžaduje ustanovenie § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom dňa 12. 07. 2010 [teraz § 9 ods. 2 písm. h) zákona č. 129/2010 Z. z.], aby zmluva uviedla matematický výpočet, na základe ktorého veriteľ dospel k určitej výške RPMN? Žalovaná uviedla, že nastolená právna otázka je už zodpovedaná s účinkami ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, poukazujúc na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. februára 2021 sp. zn. 7Cdo/183/2020, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 7/2021 bolo pod R 86/2021. Odvolací súd však v rozpore s požiadavkami normatívnej právnej úpravy (čl. 2 ods. 3, § 393 ods. 3 CSP) zjavný odklon od v čase jeho vyhlásenia už

existujúceho judikátu nijako neodôvodnil. Zároveň ide aj o nesprávne právne posúdenie vyššie nastolenej právnej otázky, keďže rozsudok odvolacieho súdu zahrnul do obligatórnej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorou sú predpoklady použité na výpočet RPMN, aj „matematický výpočet, na základe ktorého veriteľ dospel k určitej výške RPMN“, v rozpore jednak s úpravou tejto náležitosti v samotnom zákone č. 129/2010 Z. z., ktorá ho spája s úplne iným obsahom, ale aj s požiadavkou plnej hamornizácie únijnej regulácie spotrebiteľských úverov, zavedenej Smernicou 2008/48/ES. Žalovaná navrhla, aby dovolací súd rozsudky oboch súdov nižších inštancií zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Poprad na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovanej písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobca dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné. Dovolací súd preto napadnuté uznesenie podľa § 449 ods.1 CSP zrušil a podľa § 450 CSP vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie

nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. V podanom dovolaní dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, keď odvolací súd nereagoval na jej odvolaciu argumentáciu t. j. vôbec sa nevysporiadal s jej zásadnými odvolacími námietkami.

13. V dovolaní žalovaná uplatnila i dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020, 8Cdo/28/2017).

14. Žalovaná odôvodnila dovolanie podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, a to či vyžaduje ustanovenie § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom dňa 12. júla. 2010 [teraz § 9 ods. 2 písm. h) zákona č. 129/2010 Z. z.], aby zmluva uviedla matematický výpočet, na základe ktorého veriteľ dospel k určitej výške RPMN? Žalovaná namietala nesprávne právne posúdenie nastolenej otázky, keďže rozsudok odvolacieho súdu zahrnul do obligatórnej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorou sú predpoklady použité na výpočet RPMN, aj „matematický výpočet, na základe ktorého veriteľ dospel k určitej výške RPMN“, v rozpore jednak s úpravou tejto náležitosti v samotnom zákone č. 129/2010 Z. z., ktorá ho spája s úplne iným obsahom, ale aj s požiadavkou plnej hamornizácie únijnej regulácie spotrebiteľských úverov, zavedenej Smernicou 2008/48/ES.

15. V danom prípade teda dovolateľka vymedzila právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/183/2020 z 24. februára 2021, R 86/2021. Po konštatovaní prípustnosti dovolania odvolací súd pristúpil k meritórному dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

16. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II, a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

17. Dovolací súd uvádza, že problematikou nastolenou v preskúmvanej veci sa judikatúra odvolacieho súdu zaoberala v žalovanou označenom rozhodnutí z 24. februára 2021 sp. zn. 7Cdo/183/2020, ktoré bolo zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod číslom R 86/2021 a v ktorom najvyšší súd judikoval, že „...z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení do 31. marca 2015 (dnes ide o ustanovenie § 9 ods. 2 písm. h)) nevyplýva, že by jednou z náležitostí spotrebiteľskej úverovej zmluvy bol konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov alebo predpoklady pre jej výpočet...“. Najvyšší súd, na rozdiel od súdov nižších inštancií, zastal názor, že zo znenia § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z. nevyplýva povinnosť veriteľa uviesť v zmluve

konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov, pričom zákon nepožaduje ani predpoklady pre výpočet RPMN špeciálne v zmluve označovať ako predpoklady pre výpočet RPMN. Takúto požiadavku pritom nie je možné vyvodit' gramatickým (jazykovým) ani teleologickým (účelovým) výkladom daného zákonného ustanovenia.

18. V posudzovanom prípade zákon o spotrebiteľských úveroch výslovne neuvádza uviesť v zmluve i matematický výpočet výšky ročnej percentuálnej miery nákladov, ako to vyplýva z dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu. Pokiaľ by takúto požiadavku mal zákonodarca v úmysle, nič mu nebránilo uviesť ju v danej právnej norme. Zákonodarca pritom formulačne jednoznačne požaduje, aby boli v zmluve uvedené len predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, pričom pod predpokladmi nie je možné rozumieť uvedenie vzorca výpočtu, ktorý (vzorec) je len jeden, navyše spotrebiteľovi prístupný priamo v zákone, v jeho prílohe č. 2. Pokiaľ odvolací súd považuje za predpoklad na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov i vzorec na jej výpočet, s týmto sa dovolací súd nestotožňuje. S uvedeným názorom sa stotožnil dovolací súd aj v rozhodnutiach sp. zn. 9Cdo/37/2020 z 29. marca 2022, 5Cdo/55/2020 z 24. februára 2022, 1Cdo/42/2020 z 27. apríla 2022, 1Cdo/205/2021 z 23. novembra 2022, sp. zn. 2Cdo/127/2021 z 27. apríla 2023.

19. Vzhľadom na vyššie uvedené je tak nesprávny právny záver uvedený v odôvodnení súdu prvej inštancie, ktorý posúdil predmetnú úverovú zmluvu ako bezúročnú a bez poplatkov z dôvodu chýbajúceho matematického výpočtu RPMN podporený následne právnym názorom odvolacieho súdu.

20. Dovolací súd tak dospel k záveru, že dovolanie žalobcu smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale zároveň ho posúdil aj ako dôvodné, nakoľko dovolaním napadnutý rozsudok (práve v riešení predmetnej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

21. Dovolací súd sa vzhľadom na dôvodnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nezaoberal prípustnosťou podaného dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP, teda že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil ako aj súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 1 CSP), a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.